

บทคัดย่อ

ภาคินพนธ์ : วิถีชีวิตและการปรับตัวของผู้เกษียณก่อนกำหนด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
ในจังหวัดยะลา
โดย : นางมันนี ผดุงทักษิณ
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
วิชาเอก : การจัดการการพัฒนาสังคม
ปีการศึกษา : 2544

การวิจัยเรื่องนี้ มีกำหนดวัตถุประสงค์ 5 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษามูลเหตุ
งูใจของการเข้าร่วมโครงการฯ เกษียณก่อนกำหนด 2) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตหลังเกษียณของผู้
เข้าร่วมโครงการฯ 3) เพื่อศึกษารูปแบบการปรับตัวของผู้เกษียณก่อนกำหนด 4) เพื่อศึกษา
ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินชีวิตหลังเกษียณ 5) เพื่อศึกษาแนวคิดที่มีต่อโครงการฯ
เกษียณก่อนกำหนด โดยเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมโครงการฯ ในปีงบประมาณ 2543 (รุ่นที่ 1)
จำนวน 12 คน เพื่อทำการสัมภาษณ์เจาะลึก ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

1) การเข้าร่วมโครงการฯ เกษียณก่อนกำหนด ส่วนใหญ่เกิดจากมูลเหตุงูใจ
หลักๆ 3 ประการ คือ (1) ต้องการพักผ่อนและใช้ชีวิตอย่างอิสระ (2) ต้องการดูแล
กิจการส่วนตัวและทำกิจกรรมที่มุ่งหวังไว้ได้เต็มที่ ไม่ต้องถูกจำกัดด้วยเวลาราชการ (3) ต้อง
การเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้แสดงความสามารถ และส่วนใหญ่ให้สมาชิกในครอบครัว
มีส่วนร่วมตัดสินใจหรือให้การสนับสนุนเข้าร่วมโครงการฯ เกษียณก่อนกำหนด

2) ผู้เกษียณก่อนกำหนดส่วนใหญ่ได้จัดสรรเวลาดำเนินชีวิตในรอบวันด้วยการ
พักผ่อนที่บ้าน ทำกิจกรรมที่มุ่งหวัง ออกกำลังกาย และร่วมกิจกรรมกับกลุ่มสังคมหรือกลุ่ม
เพื่อน ซึ่งการจัดสรรเวลาและกิจกรรมที่ปรากฏเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการลาออก

3) ผู้เกษียณมีรูปแบบการดำเนินชีวิตโดยรวมอย่างเป็นประโยชน์ต่อตนเองและ
สังคม กล่าวคือ ด้านร่างกายเอาใจใส่ดูแลสุขภาพของตนเองด้วยการออกกำลังกาย ตรวจสอบ
สุขภาพสม่ำเสมอ ควบคุมพฤติกรรมกรบริโภคให้เหมาะสมกับวัยและสภาพร่างกาย
ด้านจิตใจ ยอมรับและเข้าใจสังคมและบทบาทของตนเองที่เปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับการ
เกษียณ และสภาพของสังคมที่เร่งโรยรวมทั้งปัญหาสุขภาพโดยทั่วไปที่เป็นอยู่ ด้านสังคม

(2)

และบทบาททางสังคม ส่วนใหญ่ยังเปิดรับสังคมภายนอกและขยายเครือข่ายทางกลุ่มสังคม มีการร่วมกิจกรรมที่แปลกใหม่ขึ้น และยังมีโอกาสได้บริการสังคมหรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ด้านครอบครัว ส่วนใหญ่มีครอบครัวที่อบอุ่น สมาชิกในครอบครัวมีความเอื้ออาทรต่อกัน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เกษียณส่วนใหญ่มีแบบแผนการใช้จ่ายที่ค่อนข้างแน่นอน ยึดหลักการประหยัด พอเพียงและไม่มีหนี้สิน

4) ผู้เกษียณส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ชีวิตสูง ประกอบกับมีลักษณะการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย การปรับตัวยึดหลักการต่าง ๆ ที่สังคมสามารถรับรู้ได้และไม่รู้สึกยุ่งยากในการปฏิบัติ อีกทั้งมีการเตรียมตัวไว้ล่วงหน้า เพราะเป็นความตั้งใจเดิมของผู้เกษียณส่วนหนึ่งที่จะลาออกก่อนอายุตัว 60 ปี จากการศึกษาไม่พบว่าผู้เกษียณมีปัญหาอุปสรรคในการปรับตัวกับการดำเนินชีวิตหลังเกษียณ กลับรู้สึกที่ชีวิตมีอิสระ มีเวลาดูแลตนเองและครอบครัวมากขึ้น และไม่ทำตัวให้เป็นภาระต่อสังคม

5) ผู้เกษียณส่วนใหญ่เห็นว่าโครงการฯ เกษียณก่อนกำหนด เป็นโครงการที่ดี ดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะสำคัญที่ได้จากการวิจัยนี้ เป็นประโยชน์ตั้งแต่ผู้ที่กำลังคิดจะเข้าร่วมโครงการฯ และรัฐผู้จัดทำโครงการฯ เกษียณก่อนกำหนด